

30. óra Szabályok...

Erkölcstan

szerep

önismeret

felelősség

család

szabály

szeretet

Jelölések:

BLZS©

- Színjelölés

(Mindig csak a pirosakat kell leírni...

- Házi feladat

(HF ellenőrzésé és új feladatok)

- Tankönyv

(Könyvek, jegyzetek rövid kivonatai...)

- Önálló munka füzetbe

(Az adott kérdések feldolgozása füzetbe)

- Képek

(Az adott témával kapcsolatos képekhez találj ki címet)

30. óra Szabályok...

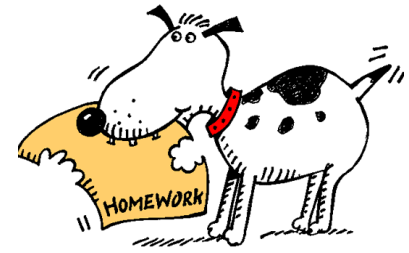
HF! Ellenőrzés

Mi az az öt tulajdonság, amely szerinted jellemzi a jó tanárt?

Mit gondolsz, mi az az öt dolog, amin neked kellene változtatni, hogy sikeresebb legyél a tanulásban?

30. óra Szabályok...

HF!

Válaszod írd le a füzetedbe!

Írj 6-8 soros fogalmazást arról, mit gondolsz a közösség és az egyén konfliktusáról!

Nincs egyébünk, csak a törvényeink

Jöjj el, szabadság!
Te szülj nekem rendet!
József Attila: Levegőt! – részlet

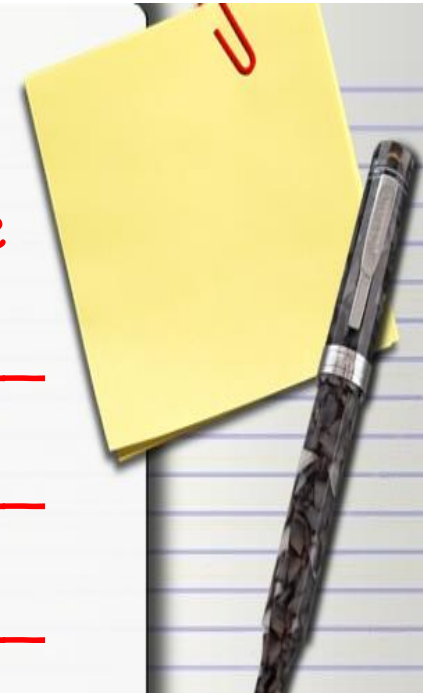
- Mennyire valóságos és időtálló az a rend, ahol az emberek nem szabad akaratukból engedelmeskednek a törvény parancsának?
- Lehet-e rendet, békét teremteni úgy, hogy mindenki szabadnak érezze magát?

Füzetedbe válaszolj a kérdésekre

---

30. óra Szabályok...

A törvény mint jogi fogalom a jogszabályok hierarchiájában az alkotmány után a legfőbb jogszabályt jelenti, amelyet csak az adott állam törvényhozása alkothat meg, módosíthat vagy helyezhet hatályon kívül.

30. óra Szabályok...

A jogszabályok hierarchiájában legfelül áll az alaptörvény, amely írott alkotmány esetén olyan törvény, amellyel más törvény egyetlen rendelkezése sem lehet ellentétes.

30. óra Szabályok...

Az Alkotmánybíróság hivatott annak eldöntésére, hogy egy konkrét törvényi rendelkezés ellentétes-e az alaptörvénnyel. Magyarország alaptörvényének elnevezése 2011. december 31-ig „Alkotmány”, 2012. január 1-jétől „Alaptörvény”.

30. óra Szabályok...

A Magyar Köztársaságban törvényalkotásra kizárólag az Országgyűlés jogosult. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény egyéb szerveket (Kormány, miniszterek stb.) csak rendelet alkotására jogosítja fel.

30. óra Szabályok...

1. A mi törvényeink

– A törvényeink! – kiáltotta Ralph. – Megszeged a törvényeinket.
– Bánom is én!

Ralph összeszedte lélekjelenlétét.

– Nincs egyebünk, mint a törvényeink! – kiáltotta. De Jack megint csak ráordított.

– Füttyülök a törvényekre! Erősek vagyunk... vadászok vagyunk. [...]

– Most keménynek kell lenned, Ralph. Kényszerítsd őket arra, hogy megtegyék, amit parancsolsz – mondta Röfi.

Ralph higgadt, mérlegelő hangon felelt, mint aki egy elméletet ad elő.

– Ha most megfújom a kagylót, s nem jönnek vissza... akkor lőttek nekünk. Még a tüzet sem tudjuk ébren tartani. Olyanok leszünk, mint az állatok, sohasem fognak bennünket megmenteni.

William Golding: A legyek ura – részlet. Déry Tibor fordítása

► *A legyek ura,*
r.: H. Hook, 1990,
Balthazar Getty
és Chris Furr

30. óra Szabályok...

A részlet egy izgalmas regényből való. Egy szerencsétlenség következtében egy csapat fiú a túlélésért küzd egy lakatlan szigeten. Miután törvényt alkottak az együttélés módjáról, Ralphot választották meg vezetőjüknek. Jack azonban ebben a jelenetben ellentmond neki. (A Gyűjteményben hosszabb részletet olvashattok a könyvből. ➡ 157. oldal.)

- Vajon ki a képen Ralph és ki Jack? Miből gondoljátok?
- Mik lehetnek Ralph és Jack céljai? Hogyan érhetik el?
- A jelenet harmadik szereplője Röfi. Egyetlen mondatából mi derül ki róla?
- Hogyan élhetik túl a fiúk, hogy távol kerültek a civilizált világtól? Mire van ehhez szükségük?
- Mi legyen egy magányos szigetre vetődött csapat első három legfontosabb törvénye? Mindenki írjon hármat, majd hármasban egyeztetsetek róla: húzzátok ki, ami mégsem olyan fontos. Utána ismételjétek ez egyre nagyobb csoportokban!
- Mit gondoltok, létezhet-e egy közösség törvények, vagyis szabályok nélkül? Milyen következményei lesznek annak, ha nincsenek szabályok?

30. óra Szabályok...

2. A vályog és az ember

Úgy volna jó a törvény, úgy egyforma hatályú,
ha akként gyártódnánk, mi emberek,
akár a vályog, mit a vályu
billiószám is egyformára vet.

*Illyés Gyula: Óda a törvényhozóhoz –
részlet*

- Nézzétek meg a vályogvetést ábrázoló képet! Milyenek lesznek a vályogtéglák? Mit jelképeznek az idézett költeményben?
- Egyetértetek-e azzal, hogy az a jó törvény, amely minden embert és minden esetet egyféleképpen ítél meg?
- Tudtok-e példát arra, amikor indokolt egy szabály alkalmazását felfüggeszteni?

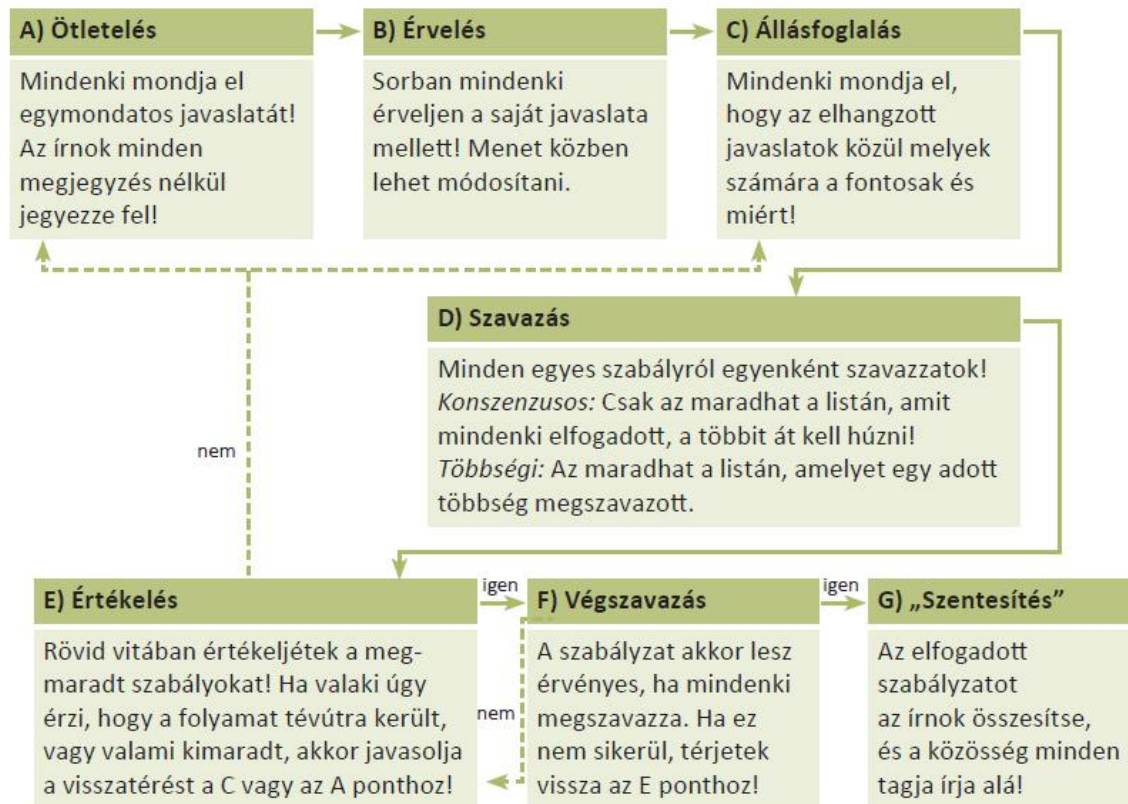

30. óra Szabályok...

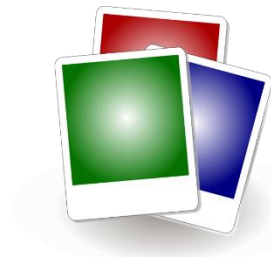

3. A szabályalkotás lépései A-tól G-ig

Minden közösség kimondatlan vagy kimondott és leírt szabályokkal működik. Ezeket a közösen vallott értékek és érdekegyeztetés mentén alakítják ki. Van, ahol ezeket a közösség tagjai készen kapják, és van, ahol mód van arra, hogy közösen határozzák meg az együttműködés módját. Alább egy ilyen szabályalkotás menetét mutatjuk be. Próbáljátok ki saját közösségeitekben! Miután meghatároztatok egy helyzetet, amely szerintetek szabályozást igényel, kövessétek a lépéseket! Végül beszéljétek meg a tanulságokat!

30. óra Szabályok...

4. Történetek a közösség és az egyén ütközéseiről

Az a közösség, amelybe beletartozom, elvárásokat is közvetít számomra. Ha ezeket nem teljesítem, akár ki is taszíthat engem. Ennek ellenére előfordulhat, hogy akár más érdekem miatt, akár eltérő véleményem miatt ellenkezniem kell vele. Az alábbiakban ilyen történeteket olvashattok.

- Alkossatok csoportokat, és válasszatok egy esetet! Találjatok ki folytatásokat: egyszer békés, egyszer konfliktusos befejezéssel! Adjátok elő ezeket a jeleneteket a többi csoportnak vagy ábrázoljátok 4-5 ábrás képregényen!

Amikor a hetedik bésekkel összevesztünk, elhatároztuk, hogy ezentúl nem beszélünk velük, s ha valaki közülünk ezt nem tartaná be, akkor azt kiközösítjük. Nem egyszerű ez, mert vannak velük közös óráink. Múltkor a hatodik óráról csak 10 perccel később tudtunk kijönni, és mire az ebédlőbe értünk, már az összes hetedikes lány előttünk állt a sorban. Nekem nagyon kellett volna sietnem az ebéddel, mert 13.45-kor már kezdődött a sakkszakkör, ahol én foglalkozom a kezdőkkel. „Muszáj megszólítanom az elém került béseket” – gondoltam, ám ekkor ért oda mögém Feri, az osztályunk „erős embere”.

30. óra Szabályok...

Az elsős Kódus Jancsi sírva érkezik haza az iskolából, mert az osztálytársai egész nap a nevével cikizték: „Kódus, kell a lóhus?” Édesanyja igyekszik elmagyarázni neki, hogy Jancsi apja mennyire tiszteli a maga apját és nagyapját, akik hajdan megbecsült gazdák voltak a falujukban, s akiktől ezt a megbecsült nevet örökölte. Az is lehet, hogy néhány századdal korábban éppen azért lett Kódus a nevük, mert ők voltak a leggazdagabbak. Jancsi ugyan megnyugszik, de Sanyi, a bátyja elérkezettnek látja az időt, hogy kifejtse a véleményét.

Gergő és Laci szerdánként nulladik órában matekkorrepetálására jár. Laci egy hónapig beteg volt, pótolnia kell, Gergőnek meg úgy látszik, semmi érzéke a geometriához. De a kinttartásnak már mutatkozik az eredménye. Amikor János bácsi kiosztotta a dolgozatokat, örülhettek, mert Gergő hármast, Laci meg négyest kapott. Óra után azonban Dzseni nyilvánosan beszólt nekik: „Persze, ti biztosan előre tudtátok, mi lesz a doliban!” Laci nagyon zavarba jött, már csak azért is, mert Dzseni eddig nagyon tetszett neki.

Vargáéknál este kilencig-tízegig sosem csendesedik el az élet. A szomszéd Baloghék már gyakran szóltak emiatt. Baloghék nagymamája, Sári néni a bolt előtt összetalálkozik a kis Varga Bencével. Elővesz a szatyrából egy csokiszeletet, és azt mondja: „Te Bence, ugyan szólj már a testvéreidnek meg a szüleidnek, hogy legyenek tekintettel a beteg uramra. Ha tudnátok, milyen fájdalmi vannak...! Hát legalább esténként hadd legyen egy kis nyugalma!” Bence már nyúl is a csokiért, amikor odaér hozzájuk nővére, Vera.

Osztályfőnöki órán a védőnő előadást tartott arról, hogy a dohányzás milyen veszélyekkel jár az egészségre nézve. Timi családjában minden felnőtt dohányzik, és ez azóta eléggé nyugtalanítja őt. Otthon elmeséli bátyjának, hogy mit hallott az iskolában. Csaba azt mondja neki: „Hugi, te azt csinálsz az életeddel, amit akarsz, de se te, se a tanáraid ne akarják megmondani a szüleinek a tutit.”

30. óra Szabályok...

5. Viták a közösségben

A közösség döntéshozása során gyakran ütköznek az egyének érdekei, szempontjai a közökkel. Alább olvashatsz néhány mondatot egy ilyen vitából. Döntsd el, hogy az egyéni és közösségi érdek mely esetekben *a)* esik egybe, *b)* semleges egymáshoz képest, *c)* ellentétes egymással!

Hát, ha nektek úgyis mindegy, nekem az lenne jó, ha...

Lehet, hogy nektek jó lenne, de nekem nem!

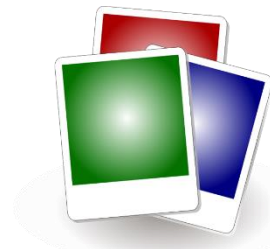
Nekem is jó, nektek is jó, hát gyerünk, csináljuk!

Nekem mindegy, de ha nektek így jó..., hát legyen!

Egyetértek veletek, mégsem tudom megtenni, mert...

30. óra Szabályok...

6. „ami a leírt szabályokon túl van...”

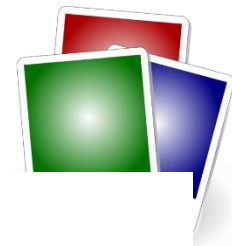
Mielőtt elolvasod a szöveget, fogalmazd meg, mit értesz *fair play* [angol kifejezés, jelentése kb. tisztességes játék] alatt a sportban vagy a mindennapokban! Majd olvasd el a szöveget, és oldd meg a 7. feladatot! Változott-e számodra a jelentés?

A *fair play* kifejezést mi az angoloktól vettük át, és észre sem vesszük, mennyire másként értjük, mint ők. Angliában a *fair play* nem azt jelenti, hogy rendesen betartjuk a szabályokat, és még csak azt sem, hogy őszintén erre törekszünk. Ez ugyanis természetes. Ha ez nem magától értetődő, akkor tisztességes ember ki sem megy a pályára. A *fair play* azt jelenti, hogy figyelembe vesszük és méltányoljuk a másik szempontjait is. Akkor is, ha a szabályokban nincs egyértelműen lefektetve, hogy méltányolnunk kell.

Mérő László

Fair
play

30. óra Szabályok...

7. Melyik az igazi befejezés?

Nézz utána az interneten, hogy a történet melyik befejezése az igazi!

A tollaslabdázók számára a 2016-os riói olimpia szempontjából a franciaországi Európa-bajnokság volt az utolsó lehetőség, hogy elnyerjék az olimpiai indulás jogát. Sárosi Laura a német Karin Schnaasével találkozott. A mérkőzés első szettjében a német versenyzőnek elszakadt a cipője, és használhatatlanná vált. Ráadásul a szabályok értelmében nem tarthatott szünetet, hogy újabb pár cipőt hozzon. Mit tett a magyar lány?

A) A nála lévő váltócipőt adta oda ellenfelének, aki később megnyerte az egyórás, rendkívül szoros mérkőzést. „Meg sem fordult a fejemben, hogy ne így cselekedjek. Azt hiszem, a legtöbb sportoló ugyanígy tett volna” – mondta utólag.

B) Amikor a bíró úgy döntött, hogy a mérkőzést Laura győzelmével lezárja, a magyar lány odament a német versenyzőhöz és kifejezte neki együttérzését. „Azt hiszem, a legtöbb sportoló ugyanígy tett volna” – mondta utólag.

30. óra Szabályok...

8. Lemondani az előnyről? Ugyan miért?

Nézzétek meg az ábrázolt forgalmi helyzetet! Mária néni a Mókus térről szeretne eljutni autóval a Medve térre. Mi akadályozza ebben, noha útja egyenes, és pont a Pipacs utcán nem is közlekednek olyan sokan? Van-e itt megoldás a problémára? Hogyan lehet elkerülni az ilyen helyzetet?

30. óra Szabályok...

RENDSZEREZZÜNK!

Fejezd be a mondatokat, majd vessétek össze megoldásaitokat!

Ha nem tudunk megegyezésre jutni,

akkor...

Egy ember nem tarthat be minden szabályt,

mert...

Ha nincsenek törvények egy társadalomban,

akkor...

ÖSSZEGZŐ KÉRDÉSEK

- Írj 6-8 soros fogalmazást arról, mit gondolsz a közösség és az egyén konfliktusáról!
A címe lehet: *Az összetartozás érzése és a belső hang néha szembekerül egymással.*

NÉZZ UTÁNA!

- A nemzetközi fair play bizottság eddig 28 magyar sportolót vagy más támogatót ismert el a díjjal. Kik ők és mivel érdemelték ki az elismerést? Nézz utána: <http://www.fairplayinternational.org/home> és <http://olimpia.hu/magyar-fair-play-bizottsag>
- Találj ki vagy gyűjts a mindennapi életből példákat a fair play-re!